

la farga

BUTLETÍ DEL CASAL DE JUBILATS

SALT

EL SALT VELL

ESPIGOIANT

La Farga o torre de Sant Dionís monument històrico-artístic, evocador del passat medieval. Al segle XVIII hi funcionà una farga d'aram.

Al número 3 de LA FARGA i en aquesta mateixa secció, reproduïm la notícia de l'aparició d'un número especial de la "Revista de Girona" dedicat íntegrament a Salt. Am el lema **Elements per a una història de Salt**, aquesta publicació ofereix per a tots els saltencs un interès extraordinari, i particularment per a LA FARGA, ja que d'aquest número monogràfic n'és autor el nostre col·laborador Josep Clara.

L'àlbum de fotografies retrospectives que inclou té especial atractiu. La seva contemplació ens evoca èpoques passades. Avui reproduïm aquí un parell d'aquestes fotos amb llurs peus corresponents, als que hi afegim el propi i breu comentari, tal com ens el suggereix la contemplació de les vistes:

El rec Monar, un element indispensable per a la industrialització de Salt. Santa Eugènia, Girona.

LA FARGA — És la torre més antiga i única existent a Salt i un dels edificis amb més personalitat. Declarat monument històric, la qual cosa, afortunadament, el salva d'una possible destrucció o mutilació, a pesar de ser de propietat particular. Des d'aquestes planes voldríem pressionar al nostre Consell Municipal per tal que s'esforcés en aconseguir l'adquisició d'aquest edifici per a destinar-lo a ús públic. Això el salvaria definitivament i se n'asseguraria la bona conservació. Salt en treuria un profit i els saltencs ens en podríem sentir més orgullosos. I és que fem LA FARGA, per partida doble.

EL REC MONAR — El Rec, que en diem els saltencs. A més d'element indispensable per a la industrialització de Salt, etc., és una barrera que ens separa de Les Deveses, del Ter, de les hortes... Per superar aquesta barrera hi ha tres ponts estrets, insuficients i antiquats: El de cal Marqués, el de la Monar i el de la central del Moll. Si volem la recuperació d'aquells paratges llindants amb el Ter, és evident que cal millorar-ne les comunicacions. De passada els hortelans que menen aquelles terres veurien ateses llurs necessitats i es facilitaria la possibilitat de que els saltencs s'adonessin de la urgència de salvarguardar Les Deveses i el riu, que ara es troben en estat deplorable.

EDITORIÀL

L'afany de fer duros i el mal gust han fet del nostre poble una zona urbanística tan caòtica que, recordant el "bolet" que tan irreverentment han aixecat davant per davant de l'església -la Casa del Senyor- podríem ben dir que ja ni Déu hi veu la solució.

Salt, que malgrat la seva proximitat a la Capital havia conservat al llarg dels segles i fins fa relativament poc temps la seva pròpia personalitat i l'aspecte de poble amb tot el que això comporta, ha estat la víctima propiciatòria de l'expansió de Girona cap al nostre pla, que no ha parat fins a absorbir-nos sense contemplacions.

Tots recordem el Salt apacible i casolà, constituït íntegrament per cases unifamiliars i rodejat d'hortes i camps ben conreats, on hi creixien les mongeteres, el blat de moro, les tomateres...on hi rossejaven el blat i la civada. Tot ha estat substituït per espantosos edificis i gratacels inhumans.

Urbanísticament, tot estava per fer; tot era verge. Hi havia l'oportunitat, per tant, de construir un Salt nou, habitable i amable. Però no; l'afany de fer duros i el mal gust han predominat i s'ha perdut per sempre l'ocasió. El Salt nou que ens han construït sense ordre ni concert sobre aquells camps, és un Salt inhòspit, de carrers estrets, d'edificis horribles i desproporcionats, sense places ni espais lliures sense jardins, sense cap detall agradable.

Ens queda el Salt vell. Encara. Entranyable Salt vell que guarda el tarannà, l'esperit, l'autenticitat del Salt dels nostres records...No ens el deixem perdrel! Cal protegir i salvar el Salt vell ara que encara hi som a temps. Perquè si permetem impassibles que en aquest últim reducte continuïn proliferant-hi "bolets" com el que ara ha sorgit davant l'església, què ens quedarà del NOSTRE SALT?

Consell de Redacció:

Lluís Mateu	Narcís Burch
Josep Cristòfol	Narcís Soler
Quim Pla	Emili Serra
Miquel Casellas	Alfons Mateu
Joan Arnau	Eusebi Cabezas

Disseny: J. Cristòfol
Publicitat: J. Cabrián
Administració: M. Casellas.
Portada: de Guillem Terribas

Imprimeix:
TIPOGRAFIA - OFFSET PAGES
Telèfon 42 01 07 - Anglès

Dipòsit legal: Gi. 356 - 1979

EUSEBI CABEZAS, NOU PRESIDENT DE LA FEDERACIÓ GIRONINA DE BOLOS

El dia 26 del mes passat hi hagué la votació per decidir el nou President de la Federació Gironina de Bolos. Dos eren els candidats: D'una banda Moliné, de Figueres, conegut home de la secció de petanca del Club de Natació de la capital empordanesa; i l'altre Eusebi Cabezas, petanquista cent per cent, vinculat, per carnet de soci i per llicència federativa, al Club Petanca Salt, i com Moliné, esportista nat i amb ganes de fer que la parcel·la de Bolos sigui la més neta dintre d'aquesta macro-urbanització que és el Consell Superior de l'Esport on deu haver-hi de tot: Gespa i rocs, flors i argelaques.

D'un total de 59 vots, se'n recomptaren 49 (83%) i d'aquests, 14 (28'57%) foren per a Moliné i els altres 35 (71'43%) per a Cabezas que, així quedava proclamat President. Això passava exactament a les vuit i cinquanta quatre minuts i trenta set segons de la tarda, segons que ens donia el qui potser serà la seva mà dreta a Petanca, l'Antoni Echave.

Hi havia dos grans candidats i tenim un gran President. Esperem que Cabezas -Don Eusebio Cabezas per a l'Administració i Sebi per a tots els petanquistes provincials- juntament amb els seus col·laboradors, sapiguem avançar els interessos de l'esport a tots els altres. Moliné n'estem segurs- hauria fet el mateix si hagués guanyat.

Hem parlat amb Cabezas mitja hora després del seu nomenament i ens ha fet una exposició del seu programa de treball. Llarg i difícil, però interessant. Tot promentent nos una llarga xerrada per a LA FARGA vinent, Cabezas ens ha deixat entreveure una de les seves màximes aspiracions: Promoció de l'esport i treballar per tal que l'any vinent tingui la confiança de tothom.

En nom de tots els petanquistes saltencs: FELICITATS!

BOLIC

CONCURS DE FIRES AL G.E. I E.G.

En el penúltim Campionat Provincial que es va disputar a les pistes del Grup a La Devesa, el Club Petanca Salt va assolir tres primers llocs: General, Consolant i Dames.

A General, Silveri Oliveira, Manuel Ros i Josep Torras, van demostrar que són una tripleta que cal tenir en compte a totes les competicions: Van conquerir el primer lloc absolut.

Joan Martín, Manuel Oliveira i Àngel Fernández, es van imposar als seus contrincants arribant a la final de Consolant, que guanyaren.

A Dames, va guanyar una tripleta que feia temps que no vèiem jugar. Es tracta de Catalina Serra, Carme Busquets i Angelina Busquets. La família al ple (No oblidem que es tracta de mare i filles), van lluitar fins el final i, a pesar que fa molt de temps que no les vèiem actuar, van fer-ho molt bé i testejaren les Fires amb la consecució d'un primer lloc.

RECTIFICACIÓ

A LA FARGA del mes passat vaig donar els noms dels guanyadors del Concurs Provincial Individual, celebrat a la Devesa. Cal rectificar -i des d'aquestes ratlles en demano excuses- el nom de Casas per Duran jugador juvenil que fou el veritable guanyador a l'enans que campió provincial.

MISSA del GALL

a MAIÀ DE MONTCAL

- * Ressopó,
- * Torrons,
- * Xampany,
- * Cançons...

majestuosa i encimbellada, de la muntanya del Mont li dona, però, un bell caire de poble quasi muntanyenc, no gens desmereïdor, ens sombla, del ferreny restant conjunt de la comarca.

II Del llibre "L'Alta Garrotxa", de J. Girona i Casagraní

...I UNS AMICS

MAIÀ DE MONTCAL:

UN POBLE...

Ajacent en una àmplia plana, estesa als peus dels faldars de la muntanya de la Mare de Déu del Mont, que amb els seus darrers i decaïents estreps l'abraça amorosament, el poble de Maià de Montcal es torra suauement al sol acaroador d'aquesta contrada.

Una curta carretera d'uns dos quilòmetres de recorregut, que arrenca de la general d'Olot a Figueres, porta fins al petit poblet. De lluny ja se'l veu dominat per la silueta, sòbria i elegant, de la seva església romànica.

En realitat, Maià és una zona de transició entre l'aspra muntanya garrotxina i la dolça plana empordanesa. La visió propera,

L'any passat, en ocasió també de la Missa del Gall, es va encetar una bona amistat entre dos pobles: Maià de Montcal i Salt. Aquella sortida de la Nit de Nadal organitzada una mica improvisadament pel C.E.S. fou acollida tan naturalment cordial i familiar per part dels habitants de Maià, que aquell grup de saltencs ens vam sentir com a casa nostra, com al nostre propi poble. És clar -cal dir ho tot- que Salt té a Maià un excel·lent ambaixador i propagandista: L'amic Joan Carreras, tant vinculat a Salt, col·laborador de LA FARGA, des de fa poc més d'un any Rector de la parroquia de Maià de Montcal.

Per retrobar nos amb els amics de Maià per renovar l'amistat iniciada fa un any, per tornar a emocionar-nos a la Missa del Gall sota la bòveda imponent del temple romànic, i finalment per passar tots plegats, una vetllada agradable i divertida entre cançons, bromes, xampany i torrons, com s'escau en la Nit de Nadal, tornarem aquest any a Maià. VENIU HI!

Inscriviu-vos a la llista exposada a la cartellera del nostre local, on hi trobareu tots els detalls i informació.

LES DEVESES

D'un temps ençà, els mitjans de comunicació parlen d'ecologia, contaminació, lluites ecològiques,... Probablement, en llegir-ho, pensem que això és el somni de quatre desvagats. Crec, però, que cal pensar-hi una mica.

A Salt, en patim de la falta de visió ambiental de les autoritats, no s'ha tingut en compte que a l'home per viure li calen espais naturals, tampoc s'havia previst que a base d'anar acumulant les deixalles anàvem degradant l'entorn natural. El monstre urbanístic de Salt té, no obstant, una esperança: "les Deveses".

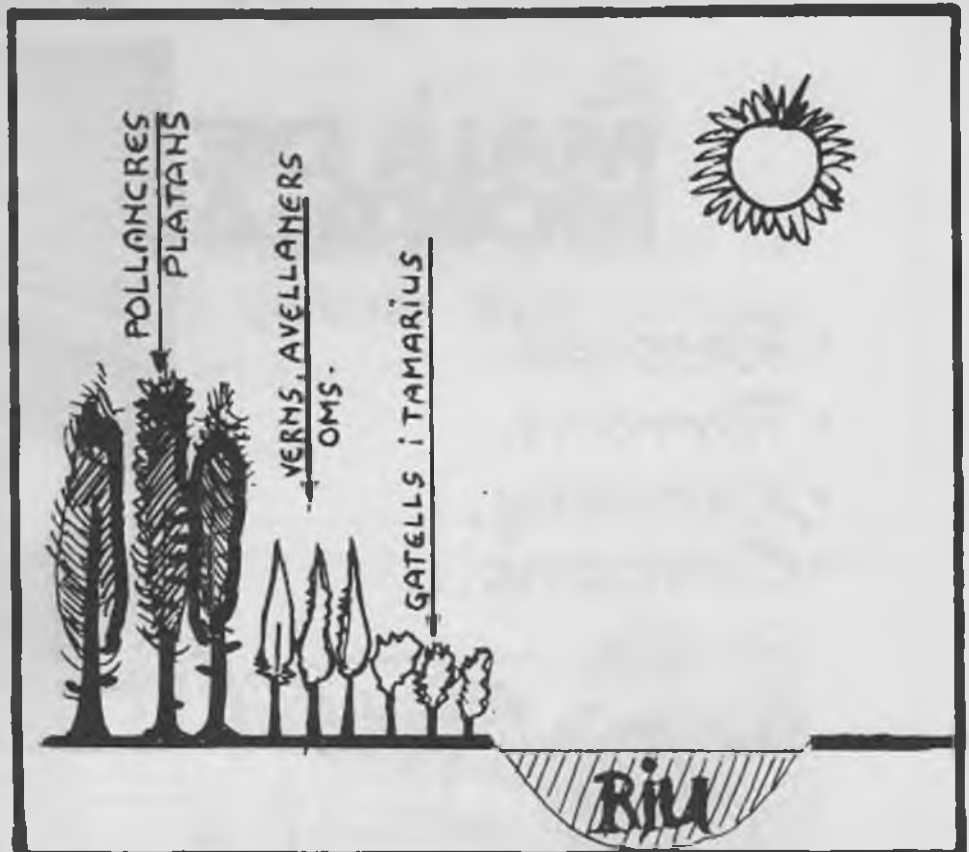
Entenem per "Les Deveses", la franja de terreny que va del riu fins a les hortes. Aquesta zona té unes característiques i constants que mereixen ser estudiades amb deteniment, i que els saltencs tenim l'obligació inexcusable de conèixer.

QUÈ ÉS I COM FUNCIONA UNA DEVESEA

En primer lloc hem de tenir en compte que qualsevol conjunt d'éssers vius, no és un aglomerat d'elements aïllats, sinó que hi ha unes interrelacions que provoquen que el sistema sigui una unitat funcional: l'ecosistema.

El de les Deveses té: a) Un subsòl que dona suport físic a la vida. Aquest subsòl són els sediments que, a poc a poc, el riu ha anat dipositant (còdols, sorra, llims, argiles, etc...) i està totalment amarat d'aigua.

b) A sobre del sòl trobem la vegetació. És una cobertura vegetal exuberant, que anomenem bosc de ribera i presenta una gradació que és un model

(1)

d'adaptació a les condicions adverses del medi (en aquest cas les avingudes periòdiques del riu). Vegem l'esquema que ens mostra aquest fet. (1)

A primera fila de la riba del riu hi ha els gatells i algun tamaríu, després venen les vernedes, alguna omeda i avellaneda i finalment les pollancredes, que en molts casos són artificials i en comptes de pollancre es planten plataners.

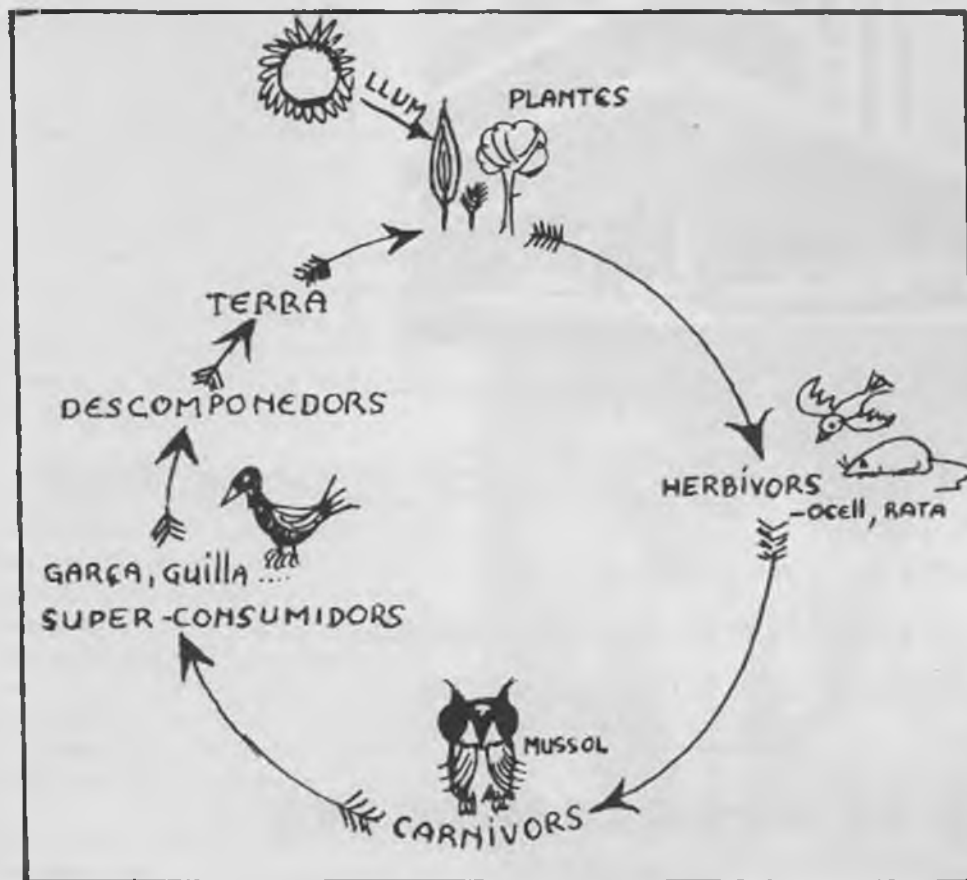
Tots aquests arbres són de fulla caduca, i això permet que es produeixi, al sòl, una capa molt rica en humus (matèria orgànica en descomposició procedent

de les fulles que han caigut).

c) A sobre dels estrats anteriors es troben els animals. Mostren una gran diversitat: hi ha els herbívors (mamífers, com ratolins, talpons, mussaranyes, conills, etc...; ocells, com la cadenera, els pardals, els verdums...; una infinitat d'insectes, els caragols i llimacs,...); també els carnívors, que es mengen als herbívors (com les mosteles, les culebres, les granotes, escarabats, aranyes, rapinyaires,...) hi ha els superconsumidors que mengen deixalles (com les garses, les rates, les gavines)...i finalment el grup dels omnívors (com ara el teixó, l'home)...que s'alimenten de tots els estats precedents. Totes aquestes relacions i escales de nutrició tenen cicles, l'esquema 2 en representa un dels possibles. (2)

ES DE SALT

per Xavier Sunyer

vulnerables a la pol·lució; també es destrueix la fauna existent i se n'estableix una d'especialment nociva i molesta pels homes (rates, etc.) Si es llencen incontroladament ruïnes, provoquem alteracions profundes en la permeabilitat del terra (això afecta al nivell dels pous) i impedim l'establiment d'una vegetació. Aquesta llista podria ser molt més extensa però és una mostra del que porta una falta de planificació i coneixement del funcionament d'un sistema natural.

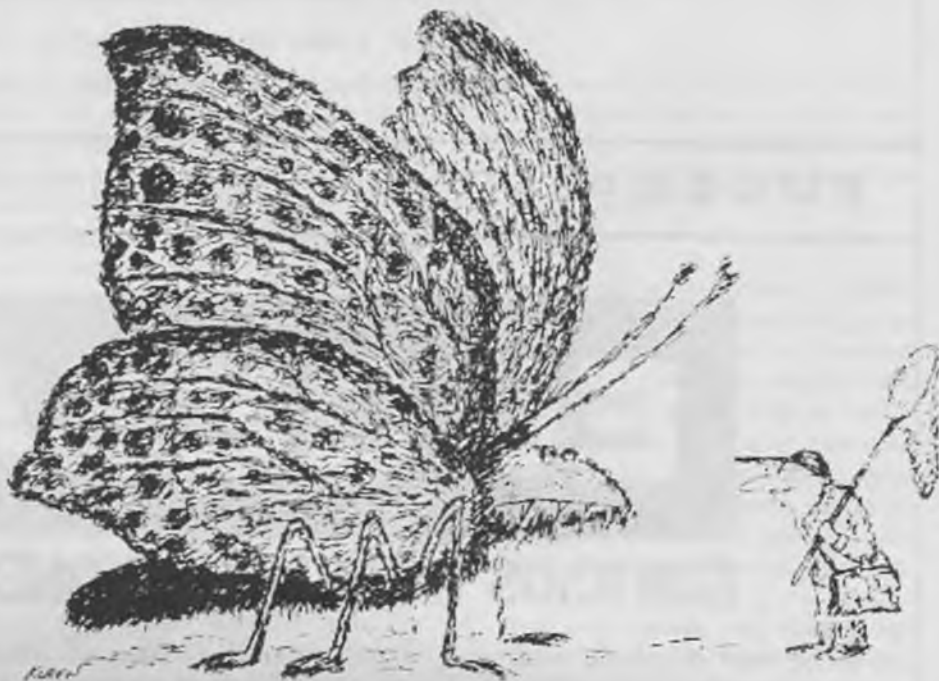
Tot aquest article només té una finalitat, aconseguir la sensibilització dels saltencs sobre l'importància de "les Deveses", de llur vulnerabilitat i de que no són l'abocador del poble, sinó el futur i irrenunciable PARC MUNICIPAL DE SALT.

Finalment crec que hem de concloure que tot això d'ecologia, la contaminació, etc... no és cosa de somniatruïtes sinó que en la mesura que ens afecta, hem de ser responsables i coneixedors del que suposa qualsevol acció devastadora com les que s'han fet fins ara a Salt.

(2)

Tot el que hem vist fins ara és el fonament de com funciona un sistema natural. Ara bé, què passa quan l'home intervé i canvia les condicions d'algun d'aquests estadis, com ha passat a les Deveses?

De bell antuvi, les conseqüències són imprevisibles. El que ha passat fins ara, però, és un exponent del que pot passar en un futur no llunyà. Si es talla la vegetació de prop del riu, s'afavoreix l'erosió dels marges i es provoquen canvis molt profunds en la morfologia (paisatge) de l'indret. Si s'acumulen grans quantitats de deixalles (escombraries), en primer lloc es contaminen les aigües subterrànies de tot el Pla, i això és greu perquè el que es contamina en pocs anys tarda molt més en poder ser netejat, ja que els terrenys d'aquest tipus són molt

LES MEYES NITS A MUNTANYA

per JOSEP CASAS I FIGUERAS

De tant en tant em vénen records de nits, les tinc gravades a la memòria, nits fredes, quietes, sublimes com la muntanya, fosques com una gola de llop, vespres passats vora la llar fumosa d'un refugi isolat del nostre Pirineu, voltat de bons amics, quietud total a l'ora, neu i silenci, talment que, fora de les parets, sembla que no hi ha vida, la claror de la lluna vestint amb reflexos d'argent les muntanyes que ens envolten, el fred envaint-ho tot, sols l'escalfor dels tions que cremem a la xemeneia ens parlen una mica de la tebior del sol quan neixi un nou dia.

Una nit plena de vida sota els cingles de Sant Joan de Fàbregues, mes de setembre, tot esperant la claror per escalar l'Agullola de Rupit, asseguts vora el camí, prop d'una bauma de roca, el fogonet de gas -sobre una pedra- escalfant la sopa, nit quieta i fosca, nit sense lluna, un trepig sobre la fullarca, girem el cap, dos ulls estereïdors ens contemplen, la guilla que fa el mateix camí que nosaltres tot anant a beure a la bassa de la masia enrunada que hi ha un xic més avall, i nosaltres li barrem el pas; tota la nit hem oït la fressa de les fulles seques trepitjades per les selvatgines; jo tenia la pipa col·locada sobre un relleix de roca al damunt del meu cap, un ratolí la va fer caure dues vegades tot passejant.

Un bivac sota un pi centenari camí de l'estany Negre de Boí i prop de la resclosa de Cavallers, ens fa de sostre enmig del seu brancatge un cel rutilant d'estels, amb l'olor de pinassa que ho xopa tot, el sac de dormir totalment confortable sobre un llit tou de molsa, nit tèbia del mes de juliol, el cant melodiós d'un rossinyol trenca el silenci miraculós de la nit.

Viadós, prop del refugi, les dues de la matinada, dormim dins del cotxe, al cap de poc el fret ens té presoners, surto del cotxe i m'acotxo

dins del sac, un ventet fi que baixa dels Posets em fa cargolar i em fa somniar en l'arribada del sol.

Un bivac inoblidable al cim del Bassegoda, poc a poc la fosca es va fent mestressa, dalt del cim encara és una mica clar, al fons de la vall els poblets comencen a encendre els seus llums, l'herba seca em fa de llit,

gota d'aigua que cau del sostre s'enfesta en rentar-me la cara de mica en mica, a fora una nit sense aire, a l'ora els séracs fantasmagòrics del Vignemale amb la gelera il·luminada per la llum, el cel ens deixava veure totes les constel·lacions i anunciaven un dia de sol, a les sis del matí enfilem el Vignemale, a les cinc de la tarda tornem amb els atuell de muntanya i

em sap greu adormir-me, la nit quieta amb uns núvols que parlen de pluja, el vent els escampa, amb la mà és possible agafar les estrelles, al fons una llum ens pica l'ull, el Far de Sant Sebastià, m'adormo amb recança i el sol vermell de foc de l'horitzó em desvetlla, es deixa mirar uns moments i després comença a tenyir de roig els cims més alts, els pobles han apagat els seus llums i nosaltres empenem el camí cap a la Mare de Déu del Mont.

Les nou del matí, amb la motxilla a l'esquena, sortim de Gavarní cap al refugi de Baysellance, arribem a les coves d'en Russell, decidim fer-hi nit, tres coves, escollim la més confortable, érem cinc i hi cabiem justot, una

amb el record d'una altra nit meravellosa, i quatre cims de la gelera més bonica del Pirineu coronats. Una nit pèssima al Refugi de Baysellance ple de gom a gom.

Tenia per sostre milers d'estels, per casa una petita tenda enmig d'un prat verd, per company el xiuxiueig del vent que xiula una melodia dalt de les carenes, diàleg amb la remor de l'aigua d'un rierol que s'esmuny muntanya avall, i el cant dels ocells, nit d'encís a la Vall d'Estós, voltat de cims il·luminats per la lluna, joies d'argent d'una gran corona.

Nits inoblidables, nits sempre recordades, el cant del rossinyol em diu que al fons de la nit l'amor governa.

amb **ESTEVE FONT**

En el curs d'una recent tertúlia, un Jels participants, bon artesà i artista a l'anonimat, ens va sorprendre amb la notícia que a Salt hi havia un jubilat que, enamorat de la perfecció i de la disciplina matemàtica feia, o havia fet, rellotges solament amb fusta. El tema ja de per si interessant, va incitar la nostra curiositat doblement: Fer rellotges de fusta i fer-les als setanta-dos anys. Una entrevista per a LA FARGA era obligatòria.

Ell mateix ens fa la seva pròpia presentació:

— Sóc l'Esteve Font. Vaig néixer a Girona, a Sant Pere de Galligans, l'any 1907, fill de Jaume Font i Antònia Puigsec. El meu pare va morir quan jo tenia dotze anys. I amb cinc germans al darrera vaig haver de posar-me a treballar per portar algun caler a casa. Volia ser mecànic, però degut a la meua curta edat i criteri dels burgesos que deien que un aprenent portava més pèrdues que guanys, vaig haver d'espavilar-me a buscar una altra feina, tins que la vaig trobar a Can Franquet, on feia d'impresor per deu rals a la setmana. La meua il·lusió d'ésser mecànic no desapareixia i als vespres anava a treballar a un taller de reparació de cotxes per aprendre l'ofici. Llavors, els dissabtes anava al mercat a comprar, amb els pocs diners que tenia, rellotges vells, per entre tots, fer-ne un que funcionés i iniciar-me en allò que sempre ha estat el meu "hobby": La rellotgeria. Més tard vaig treballar a Can Dalmau Carles fins que va esclatar la guerra.

— Com la va passar, la guerra?

— Vaig fer-me voluntari a carrabiners, on vaig arribar a ésser cap de tallers i, en acabar la guerra, de nou a Can Dalmau Carles per reparar tota la maquinària que, amb els bombardeigs, havia quedat totalment destruïda. Per anar a reconstruir la central lletera que es deia Salger, vaig plegar de Can Dalmau. La feina allí fou gegantina ja que entre els mateixos lleterers per un costat i l'aiguat del 42 per l'altre la fàbrica havia estat enderrocada.

— Del 39 al 42, algun record?

— Sí, i tot negatiu. Em van tancar per mig-separatista degut a la denúncia

d'un gandul que havia acomiadat de la fàbrica. El Seminari, i sobretot la biblioteca era terrible com a presó. Erem més de 500 presos amb un sol lavabo... Però d'això val més no parlar-ne. Ja ha passat i Déu vulgui que no torni mai més.

— Salger va continuar com a central lletera?

— Sí, la vam posar en marxa i com que les coses em començaven a anar bé i feia algun caler, un bon amic, lalangista per cert, em va avisar perquè m'allunyés de Girona, car em volien desterrar. Barcelona oteria possibilitats de feina i cap allà vaig encaminar-me, per restar hi vuit anys, fins que vaig tornar a Girona per muntar l'empresa de maquinària per a la manipulació del paper. I de llavors ençà, content i feliç a Salt.

— I els rellotges?

— Sempre que tenia una hora lliure la dedicava a la rellotgeria.

— Es pot dir, doncs, que vostè és un mecànic dissenyador d'ofici i rellotger de vocació?

— Sens dubte.

— Aquests rellotges de fusta que vostè ha fet, marxen bé?

— Efectivament. Fora els pesos i el cordill, tot és de fusta, i funcionen amb una precisió admirable.

— Això ho ha fet en hores lliures?

— Sí. Aquest és el meu entreteniment. I m'agradaria aprofitar l'ocasió que m'ofereix LA FARGA per dir als jubilats que tots podem fer alguna cosa positiva que, a més a més, ens alegri els anys que ens resten de vida. No tot s'ha d'acabar jugant una partida de "butlirra", o de "canari" o de dominó. És bo aquest tipus d'esplai, és clar; però com a únic mitjà de passar el temps és negatiu cent per cent.

— Alguna idea en particular sobre això?

— Voldria convidar a tots els jubilats, homes i dones, a fer treballs manuals a casa seva, que després podríem mostrar en una exposició.

— Al Casal potser?

— Seria el lloc ideal per muntar-la.

— Que me'n diu de l'anèxi de Salt a Girona?

— Jo en diria una usurpació.

— I del Casal de Jubilats?

— Una cosa ben feta i necessària. Potser hi falta l'escalfor de colla i activitats. Hi sobren les cartes i la gent que s'hi passa tot el dia.

— Plats preferits?

— Quan podia menjar de tot, l'arròs, l'estofat, el farro i una bona torrada amb arengada i allioli.

— Estatut de Núria?

— Per mi, correcte.

— I el de Sau?

— Home, una mica retalladet, però vàlid com a primer pas. Jo l'anomenaria l'Estatut amb regateig.

El temps, inclús a casa d'un rellotger, passa inexorable. Se'ns fa tard. El rellotge de fusta que va ser el ble que encengué la nostra curiositat, marca amb el seu toc-toc (i no tic-tac) la mateixa hora que el nostre modern cronòmetre. És el resultat de les coses ben fetes. Esteve Font ens acompanya fins a la porra de casa seva mentre rep a la quitxalla que cada dia hi va a aprendre a fer les coses bé. Agafen el paper i comencen a dibuixar; de començament, més o menys bé, però això sí, amb les mides ben posades, amb la perfecció que comencen a aprendre del mestre. Perquè l'antiga dita de voler fer, i fer les coses molt bé, té un mestre a Salt. I és realment edificant, bonic i esperançador veure que hi ha vailers que s'esforcen en exercitar-se en la difícil disciplina de la perfecció.

LES PLACES DE SALT

Les places són un element imprescindible en tota ciutat, poble o veïnat. Són -o haurien de ser- els espais lliures degudament intercalats entre l'aglomeració de cases, carrers i asfalt, on els ciutadans, petits i grans, poden acudir per a esplaïar-se, prendre el sol, descansar... Però per complir amb aquesta funció, les places han d'estar dotades d'un mínim de condicions i instal·lacions: Arbres, jardins, bancs, fonts, jocs per a la infància, etc.

Si observem el plànol de Salt veurem que -almenys sobre el paper- el barri antic té set places o placetes: Plaça de l'Església, Plaça de Salt, Plaça Juli Garreta, Plaça Verdaguer, Plaça de Sant Jaume, Plaça Surroca i Plaça del Pi.

Alguna d'aquestes places es troba en un estat desastrós i incompreensible; són, a més a més, petites, anti-quadres i perilloses, com es demostra a continuació:

Són petites, perquè no n'hi ha cap que tingui un jardí decent que li dongui vida pròpia, els bancs són escassos i en mal estat, la majoria no tenen ni una senzilla font, només una té uns gronxadors i totes elles són insuficients per a fer-hi una ballada de sardanes, per exemple, o jocs infantils o qualsevol altra activitat.

Són antiquades, perquè almenys fa deu anys que no s'hi toca res i, com deixades de la ma de Déu, es troben igual que quan les van fer.

Són perilloses, perquè cap d'elles està proveïda de medis de protecció per a la mainada que hi juga, estan mancades d'accessos, els cotxes hi aparquen damunt, les fonts (quan n'hi ha) estan plenes de brutícia, els bancs en mal estat...i sense cap mena de vigilància.

En resum, que si les poques places que -sobre el mapa- tenim a Salt, resulta que no ténen cap de les condicions necessàries per a ésser considerades com a tals, arribem a la conclusió que el nostre és un poble sense places. I, tal com hem dit al principi, considerem que les places són un element imprescindible per a qualsevol ciutat o poble.

Qui ens soluciona aquest greu problema? **NARCÍS BURCH**

CULTURALIA

SALT, A LA GRAN ENCICLOPÈDIA CATALANA

Salt IS Bosch (CNA)

SALT

Salt (Gironès)

població: 1718 1787 1860 1900 1930 1960 1966
 1727 255 1377 7280 5360 7077 8647

població disseminada: 11.555 (1960)

extensió: 6,41 km²

explotacions agràries:

0-5 ha 5-50 ha 50-200 ha 200-1000 ha > 1000 ha
 342 6 1 - -

renda anual mitjana 'per capita': 87.767 pts (1970)

demarcacions històriques:

veïnat de Girona (fins al 1716)
 corregiment de Girona (1716-1833)

prov: Girona p: Girona

rodalia: Girona

mercat agrícola principal: Girona

mercat agrícola secundari: Santa Coloma de Farners

àrea comercial: Girona

Salt Municipi del Gironès, incorporat el 1974 a Girona (malgrat l'oposició dels habitants). L'antic terme s'estén per la riba dreta del Ter i és travessat per la séquia Monar (2.638 m). L'activitat agrícola tradicional (hortalisses al sector de la

séquia i cereals) es troba en regressió davant l'extensió de les activitats industrials. Ja el segle XI hom troba esmentat un molí draper; però la dedicació a l'agricultura (controlada en època moderna pels marquesos de Camps) fou preponderant fins al 1846, que aprofitant el salt d'aigua de la séquia Monar hom instal·la una fàbrica de filats: teixits de cotó de les més importants de Catalunya. El 1863 ja hi havia tres empreses tèxtils d'envergadura. El desenvolupament industrial continuà al llarg del segle XX amb la creació de noves fàbriques tèxtils (tres empreses sumaven el 1971 1.098 treballadors) i amb l'aparició d'altres sectors: escorxadors, carrosseria, maquinària agrícola, mobles, etc. El **poble** (5.572 h agl [1970]; 86 m alt) s'estén a la dreta de la séquia Monar, forma un continu amb l'antic **veïnat de Salt** o de Sant Antoni (5.895 h [1970]) i també amb Santa Eugènia de Ter. L'església parroquial és dedicada a sant Cugat. La industrialització, a partir de mitjan segle XIX, facilità el desenvolupament de tendències polítiques avançades que es contraposaven als interessos agraris que personalitzava el marquès de Camps; així hi hagué un nucli important d'anarcosindicalisme, amb seu al Floreal, que publicava "Despertar". Durant la Segona República predominà l'Esquerra Republicana de Catalunya, que publicava "El Poble de Salt". Hi ha una activa Associació de Veïns. La diputació de Girona instal·là dins el terme l'hospital psiquiàtric de la província.

(Joaquim Nadal i Farreras)

Acaba d'aparèixer el volum tretze de la Gran Enciclopèdia Catalana, que comprèn la lletra **S** fins **Styrky**. Però heus aquí que la seva aparició té per a nosaltres un interès especial: A la plana 98 hi ve la paraula **SALT**, que hem reproduït íntegrament.

De la seva lectura hi veiem dos aspectes a comentar:

1) "SALT. Municipi del Gironès, incorporat el 1974 a Girona, MALGRAT L'OPOSICIÓ DELS HABITANTS".

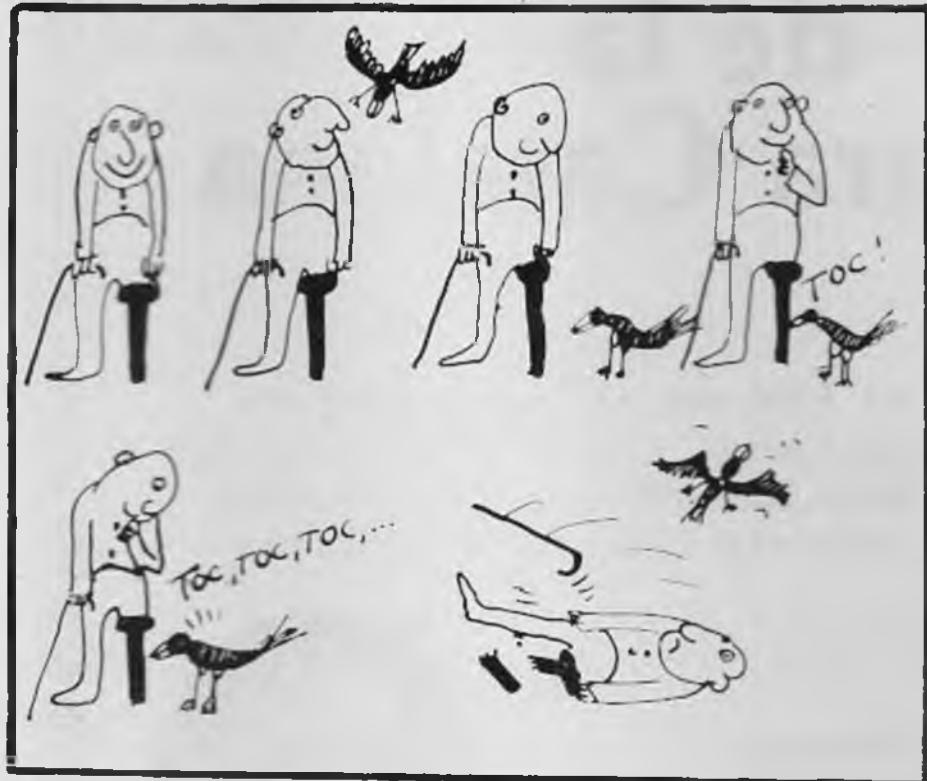
2) Firma la descripció referent a Salt, **JOAQUIM NADAL I FARRERAS**.

Qui havia de dir, en el moment en què es va escriure aquest article, que el signant Sr. Nadal esdevindria Alcalde de la **INCORPORADORA** Girona, l'abril del 1979?

Ara que s'acosta la reivindicació de la independència malauradament perduda, esperem que el Sr. Nadal, tan bon coneixedor de la realitat saltenca, serà el primer paladí d'aquesta causa.

L'ACUDIT FOLL

per BUSCARAC

SOPA DE LLETRES -

S	A	L	O	M	O	N	U
I	G	N	A	S	I	U	S
L	U	L	S	X	W	D	R
A	R	L	I	Q	F	E	G
B	L	O	O	U	M	D	H
A	E	R	C	A	N	E	T
S	U	A	N	R	I	J	K
X	M	B	C	T	L	A	D

En horitzontal, diagonal o vertical busca 5 noms de pobles del GIRONES.

SOLUCIÓ: OIA, SQUET, GONER, AMERY, L'ONDA.

LA HISTÒRIA D'UN RELLOTGE DE CAMPANAR

Podria ser la història de qualsevol poble de qualsevol de les nostres comarques. El pobre rellotge se n'ha vist de totes. Collectivitzat, municipaltitzat, parroquialitzat, sacralitzat, manipulat, nacionalitzat, avançat, endarrerit...com la història dels homes. Però ell ha fet la punyeta a tothom. Amb uns i altres, a l'hora que són les nou s'ha posat a tocar les deu, i a l'hora que són les deu s'ha posat a tocar les nou. Amb els seus braços immensos -busques iròniques- ha fet botifarra a tothom.

Les generacions de vilatans s'han barallat, han rigut, han plorat, s'han estimat, s'han odiat, s'han decebut, s'han enganyat, han donat, han rebut, han robat, han resat, han renegat, agombolats per l'harmoniosa melodia del nang nany interpestiu de les seves campanades. I tothom uns i altres -han fet la seva feina aixecant l'orella o donant un cop d'ull al rellotge de pulsera.

Tots, uns i altres, han donat la culpa al rellotge. Com aquella nora, que, quan el sogre li va demanar el dinar perquè en baixaven dotze al rellotge del campanar, ella li va etzibar: "Carai, avi, aneu més malament que el rellotge"! El bon home, com que la nora no tenia el dinar a punt es va morir quan en baixaven quatre, les quatre de la tarda d'aquell mateix dia. O com aquell Rector que, quan feia tard a missa, deia: "Ja us està bé! Perquè no el poseu a l'hora!". I quan començava abans deia el mateix.

Per a uns ha marcat l'hora de la revolució, per a altres l'hora de la contrarevolució. L'hora d'anar a missa o l'hora de matar capellans. L'hora de perseguir profetes o l'hora d'aixecar monuments als profetes. L'hora de treballar per al poble i l'hora de rifar-se del poble.

El rellotge ha dominat és un dir-amb amor tots els ciutadans, eis de dretes i eis d'esquerres. Fins que han vingut eis fills dels de dretes i dels d'esquerres i l'han enterrat enmig del formigó dels seus grata cols. I el rellotge s'ha atipat de vetllar. "Ja m'heu tocat prou la moral. Ara us les tocarea vosaltres, les hores". Ha fet un badall i s'ha posat a dormir per sempre més. I els seus braços s'han quedat fixats en una immensa botifarra a tots els gratacles que l'han encerclat.